

PRITARTA

Vilniaus miesto savivaldybės administracijos
Ikimokyklinio ugdymo skyriaus vedėjo
2025 m. birželio 9 d. įsakymu Nr. A15-
1204/25

PATVIRTINTA

Vilniaus specialiojo lopšelio-darželio
„Čiauškutis“ direktoriaus
2025 m. birželio 11 d. įsakymu Nr. V-65

VILNIAUS SPECIALIOJO LOPŠELIO-DARŽELIO „ČIAUŠKUTIS“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA „ČIAUŠKUČIO PASAULIS“

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Vilniaus specialiojo lopšelio-darželio „Čiauškutis“ (toliau – Mokykla) ikimokyklinio ugdymo programa „Čiauškučio pasaulis“ (toliau – Programa) atnaujinama remiantis Lietuvos Respublikos Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142 „Dėl ikimokyklinio ugdymo programos gairių patvirtinimo“ (toliau – Programos gairės). Programą papildė Ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo ekosistemos modelis¹ ir vaikų socialinių ir emocinių kompetencijų palaikymo Piramidės modelis², kuris Mokykloje diegiamas PEPIS³ vardu. Gairės ir abu šie modeliai įtraukia ir palaiko holistinio ugdymo(si) filosofiją.

Programos projektas pedagogų bendruomenei pristatytas 2025 m. balandžio 15 d.. Tėvų bendruomenei grupių susirinkimuose programos projektas bus pristatytas iki 2025 m. birželio 30 d..

Požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si)

Vadovaujantis Europos Komisijos išleistu pasiūlymu dėl ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros kokybės sistemos pagrindiniais principais (Europos Komisija, 2014) ir Programos gairėmis, Mokykloje laikomasi **visuminio** požiūrio į vaiko raidą. Vaikas suvokiamas kaip vieninga, nedaloma asmenybė, o jo raida – unikali ir daugiasluoksnė, kaip visų sričių, t.y. fizinės,

¹ Europos specialiojo ir įtraukiojo ugdymo plėtros agentūra, 2017, 9-10 psl.

² Fox et al. 2003, Hemmeter et al. 2006

³ Pozityvaus elgesio palaikymo ir intervencijų sistema; OSEP Technical Assistance Center on Positive Behavioral Interventions and Supports, 2015

emocinės, socialinės, pažintinės, komunikavimo, kūrybinės, dvasinės tarpusavio sąveika (Nuraida et al., 2022). Atsižvelgiama į kiekvieno vaiko asmenybę, jo individualias prigimtinės galias, stiprybes ir poreikius. Laikomasi nuostatos, kad kiekvienas vaikas vystosi savo tempu, per savo unikalius pojūčius ir patirtis, sąveikaudamas su jį supančia aplinka ir kurdamas savitus ryšius su jį supančiais žmonėmis. Kiekviena nauja patirtis keičia raidos sričių sąveikas, taip formuodama asmenybę, savarankiškumą ir gebėjimus (Miller, 2016).

Identifikuotas Mokyklos savitumas – kryptingas kiekvieno vaiko fizinės ir socioemocinės sveikatos bei individualių galių puoselėjimas, atliepiant visų vaikų individualius, didelius ir labai didelius specialiuosius ugdymo(si) poreikius. Atsižvelgiant į Mokyklos savitumą, pasirinkta inovatyvi ugdymo(si) prieiga: derinami Europos specialiojo ir įtraukiojo ugdymo plėtros agentūros rekomenduojamas Ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo ekosistemos modelis (Europos specialiojo ir įtraukiojo ugdymo plėtros agentūra, 2017, 9-10 psl.) ir vaikų socialinių ir emocinių kompetencijų palaikymo Piramidės modelis (Fox et al. 2003, Hemmeter et al. 2006), kuris Mokykloje diegiamas PEPIS vardu – Pozityvaus elgesio palaikymo ir intervencijų sistema (OSEP Technical Assistance Center on Positive Behavioral Interventions and Supports, 2015). Abu šie modeliai įtraukia ir palaiko visuminio ugdymo(si) filosofiją bei praplečia Programos dalis, susijusias su ugdymo(si) procesu, pasirenkamomis ugdymo strategijomis, bendradarbiavimą su šeima ir vaikų ugdymosi pasiekimų ir pažangos stebėseną, praktikomis geriausiai atitinkančiomis didelių ir itin didelių specialiųjų ugdymo(si) poreikių turinčių vaikų individualias reikmes. Mokykloje įgyvendinamos kiekvieno vaiko savitai raidai pritaikytos personalizuotos praktikos ir individualizuotas požiūris į kiekvieno vaiko mokymąsi per sąveiką su aplinka, bendraamžiais ir suaugusiais.

Ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo ekosistemos modelis akcentuoja vaiko ryšį su Mokykla per dalyvavimą kasdienėse veiklose, pozityvų socialinį bendravimą, į vaiką orientuotą požiūrį, saugių sąlygų augti ir tobulėti vaiko prigimtinėms galioms sudarymą, aplinkos pritaikymą, pagalbą bei suasmenintą ugdymosi vertinimą (Europos specialiojo ir įtraukiojo ugdymo plėtros agentūra, 2017, 9-10 psl.). Vaikai, lydimi palaikančių suaugusiųjų, mokosi aktyviai veikti tikslingai parinktose integruoto turinio ir kontekstų veiklose, skatinančiose komunikacijos, fizinių, socioemocinių, pažintinių, žaidimo ir meninių galių lavėjimą.

Piramidės (arba PEPIS) modelis yra moksliniais įrodymais grįsta tripakopė sistema, kurios praktikos tikslingai skatina ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinių ir emocinių įgūdžių ugdymą ir įgyvendina konteksto neatitinkančio (pvz., pasikartojanti agresija, autoagresija ir pan.) elgesio prevenciją bei intervenciją ([The Pyramid Model Consortium, 2016](#)).

Pirmojoje PEPIS pakopoje diegiamos universalios, visai Mokyklos bendruomenei taikomos praktikos:

- vertybėmis grįsta palaikanti kultūra ir visų poreikiams pritaikyta aplinka;
- aiškūs susitarimai, elgesio lūkesčiai ir rutinos;
- socioemocinio ugdymo(si) praktikos;
- puoselėjančių ir pagarbių santykių kūrimas;
- koreguliacijos ir savireguliacijos praktikos;
- bendravimas, vartojant pozityvius kalbos kodus;
- skatinimo sistemos
- reagavimo į konteksto neatitinkančią elgesį susitarimai ir kt..

Šios pakopos praktikos apima teigiamą ir aktyvų požiūrį į elgesio orientavimą, skatinant vaikus siekti naujų patirčių įvairiose veiklose, ugdyti teigiamą savigarbą ir tobulinti savo galias ir gebėjimus (Blewitt et al., 2020).

Antrojoje pakopoje taikomos tikslinės prevencijos praktikos, orientuotos į vaikus, kuriems reikalinga didesnė pagalba lavinant socioemocines galias (pvz., emocijų raiška ir supratimas, koreguliacija ir savireguliacija, draugysčių plėtojimas ir kt.), savarankiškumo ir komunikacijos įgūdžius, formuojant kontekstui tinkamą elgesį.

Trečiojoje pakopoje taikomos individualizuotos ir intensyvios intervencijos, atliepančios specifinius vaiko poreikius ir nuolatinius iššūkius. Jos paremtos funkcinio elgesio priežasties vertinimu, kurį atlieka Mokyklos psichologas-elgesio analitikas (National Center for Pyramid Model Innovations, 2023).

Ugdymą(si) grindžiančios Mokyklos vertybės

- **Atsakomybė.** Mokykloje rūpinamės savimi ir kitais, prisiimame atsakomybę už savo veiksmus ir jų pasekmes, laikomės susitarimų.
- **Siekis tobulėti.** Gyvendami nuolat besikeičiančiame pasaulyje, siekiame nepaliaujamai ugdytis ir tobulėti.
- **Pagarba.** Mokomės pažinti ir gerbti save, kitus ir mus supantį pasaulį, priimti ir puoselėti savo ir aplinkinių unikalumą.
- **Bendruomeniškumas.** Bendradarbiaudami siekiame visapusiškos kiekvieno vaiko gerovės, kokybiško įsitraukimo ir sėkmingos socializacijos.
- **Džiaugsmas.** Inovatyviai ir atvirai siekiame pozityvios patirties, atradimų ir ugdymo(si) kokybės, švenčiame ir dalinamės savo sėkmėmis.

Vaikų poreikiai

- **Žaidimo poreikis.** Žaidimas yra pagrindinė ugdomoji vaiko veikla. Atsižvelgiama į kiekvieno vaiko unikalumą, suteikiama erdvė kurti žaidimą tiek individualiai, tiek su kitais vaikais. Skatinama ne tik stebėti žaidybinį procesą, bet jį ir imituoti, kurti.
- **Saugumo poreikis.** Sukuriamos saugios ir pritaikytos ugdymo(si) aplinkos, padedančios laisvai ir savarankiškai judėti. Vaikas jaučiasi saugus, gerbiamas, matomas, girdimas, tinkamai globojamas. Prireikus sulaukia suaugusiojo pagalbos. Ugdant vaikus, rūpinamasi ne tik užtikrinti jų saugumą, bet ir juos pačius įtraukti į rūpinimąsi savo bei kitų saugumu.
- **Draugysčių poreikis.** Organizuojant veiklas, vaikai yra mokomi priimti kitą, pajusti bendrumą, lygiavertiškumą. Skatinama kasdieninėse veiklose turėti vieną ar keletą artimesnių draugų. Sukuriama ugdymo(si) aplinka tyrinėti, atrasti ir veikti drauge.
- **Komunikavimo poreikis.** Atsižvelgiant į vaiko individualius specialiuosius ugdymo(si) poreikius, yra skatinama alternatyvioji ir augmentinė komunikacija (daiktais, nuotraukomis, paveikslėliais, gestais). Naudojantis šiomis priemonėmis, mokoma išreikšti savo poreikius, suprasti bei dalintis emocijomis, mintimis, idėjomis su kitais.
- **Pažinimo džiaugsmo poreikis.** Vaikams yra sukuriamos erdvės, veiklos, kurios skatina smalsumą, džiaugsmą, tyrinėjimą, atradimą.

- **Kūrybinės saviraiškos poreikis.** Kuriamos spontaniškų, kryptingų veiklų galimybės, atsižvelgiant į individualius vaikų gebėjimus.

Tėvų (globėjų) poreikiai

Tėvai (globėjai) auginantys vaikus, turinčius didelių ir labai didelių specialiųjų ugdymo(si) poreikių, tikisi visapusiško vaikų ugdymo. Rodo iniciatyvą įsitraukti į ugdymo procesą bei atlikti savanorystę.

- Tėvai (globėjai) išreiškia lūkesčius vaiko ugdymo atžvilgiu, kurie įtraukiami į vaiko Individualų pagalbos planą (IPP).
- Tėvams (globėjams) aktualus kalbos, kalbėjimo ir komunikacijos įgūdžių ugdymas. Tėvai (globėjai) tikisi, kad vaikas komunikuos (gestu, simboliu, žodžiu) ir gebės išreikšti savo poreikius.
- Tėvai (globėjai) siekia, kad ugdymo proceso metu būtų atsižvelgiama į vaiko individualius sensorinius ypatumus, tikisi, kad gerės vaiko savireguliacijos įgūdžiai.
- Tėvams (globėjams) aktualus yra vaikų socialinių įgūdžių ugdymas.
- Tėvai (globėjai) tikisi, kad vaikas būtų kuo savarankiškesnis, lavėtų jų savitvarkos ir savitarnos įgūdžiai.
- Tėvai (globėjai) išreiškia lūkesčius dėl švietimo ir kitos pagalbos teikimo: logopedo, specialiojo pedagogo, psichologo, socialinio pedagogo, ergoterapeuto, kineziterapeuto, judesio korekcijos pedagogo, masažuotojo (toliau – specialistas) ir mokinio padėjėjo.
- Tėvai (globėjai) išreiškia norą nuolat domėtis vaiko individualia pažanga. Bendradarbiauja su mokytojais ir specialistais. Dalyvauja individualiose konsultacijose, pagal galimybes stengiasi įgyvendinti pateiktas rekomendacijas.
- Tėvai (globėjai) dalyvauja bendruomenės renginiuose.

Regiono ypatumai

Mokykla yra įsikūrusi šalia Karoliniškių kraštovaizdžio draustinio. Ypatinga vietovė suteikia galimybę vykdyti ugdomasias ir pažintines veiklas gamtoje ir už darželio teritorijos ribų. Grynas oras, miško kvapas ir nuostabūs vaizdai turi didelę naudą vaikų emocinei bei fizinei sveikatai.

Netoli Mokyklos yra įsikūrusios įvairios įstaigos, gamtos objektai, kurie leidžia plačiau pažinti supantį pasaulį: Karoliniškių kraštovaizdžio draustinis, televizijos bokštas, Pasakų parkas, Vilniaus m. priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos 1-oji stotis ir kt..

Mokyklos savitumas

Mokyklą lanko vaikai, turintys didelių ir labai didelių specialiųjų ugdymo(si) poreikių: kalbos ir kitų komunikacijos, ugdymo(si) sunkumų, dėl sulėtėjusios raidos (kalbos, pažinimo, motorikos), judesio ir padėties, emocijų, elgesio ir socialinės raidos, lėtinių somatinių ir neurologinių, klausos, regos bei kitų kompleksinių sutrikimų. Dėl šios priežasties Mokyklos savitumu pasirinktas kryptingas kiekvieno vaiko fizinės ir socioemocinės sveikatos bei individualių galių puoselėjimas, atliepiant visų ugdytinių individualius didelius ir labai didelius specialiuosius ugdymo(si) poreikius, teikiant kompleksinę pagalbą.

Mokykloje vaikų pasiekimai ir jų daroma pažanga stebima ir fiksuojama remiantis Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašu. Akcentuojamas ne vaiko biologinis amžius, bet atsižvelgiama jo fizinius, pažintinius, sensorinius gebėjimus bei emocijų raišką.

Mokykla išsiskiria savo jaukiomis ir moderniomis lauko erdvėmis – šiuolaikiškos vaikų žaidimų aikštelės, poilsio zonos, krepšinio aikštelė, muzikinis takas, pojūčių sodas, sensorinis takas, „Čiauškučio žvėrelių draustinis“ leidžia organizuoti įvairias lauko veiklas, kurios pritaikytos taip pat ir judėjimo negalią turintiems vaikams. Išskirtinė augmenija, juosianti visas darželio erdves, įvairi žaidimų aikštelių danga leidžia stimuliuoti sensorinius vaikų pojūčius.

Bendradarbiaudami su šeima puoselėjame specialiųjų ugdymo(si) poreikių vaikų gebėjimus, lemiančius jų raidos ir socializacijos sėkmę. Siekiame kokybiško ir lėto ugdymo, orientuoto į vaiko patirtį, poreikius, interesus ir galias. Siekiama tenkinti prigimtinius, kultūrinius, etninius, socialinius, pažintinius bei specialiuosius ugdymo(si) poreikius.

Mokykla pasižymi palaikančia, tolerantiška tarpusavio atmosfera, galimybe kiekvienam būti pastebėtam ir įvertintam. Siekiama diegti ugdymo naujoves, kelti pedagogų kvalifikaciją, dalyvauti pedagoginės sklaidos renginiuose Lietuvoje bei užsienyje. Mokykla dalyvauja įvairiuose miesto ir šalies projektuose, programose: sveikatos stiprinimo programoje [„Čiauškučio sveikatos takeliu“](#), socialinio ir emocinio intelekto ugdymo programa „Kimochis“, „Vaisių ir daržovių bei pieno produktų vartojimo skatinimo programa“, projekte kartu su Lietuvos Specialiosios olimpiados komitetu „Raidos sutrikimų turinčių vaikų integracija per sportą“. Mokykla

konsultuoja ir dalinasi gerąja pedagogine patirtimi su kitomis šalies ikimokyklinėmis įstaigomis ir mokyklomis. Praplėstos šeimos gerovės kūrimo paslaugos su Dienos socialinės globos centru, Vilniaus miesto mokyklomis, studentais, savanoriais iš Lietuvos ir užsienio šalių.

Diegiama PEPIS sistema. Mokykloje taikoma „Elgesio terapijos užsiėmimų autistiškiems vaikams programa“.

Proaktyviai (vidutiniškai 2-3 k. per mėnesį) veikia Vaiko gerovės komisija (toliau – VGK), kuri padeda vaikui ir šeimai laiduoti kokybišką ikimokyklinį ugdymą. Mokytojai ir specialistai, atsižvelgdami į vaikų sutrikimus, stiprybes, sunkumus bei tėvų lūkesčius, ugdytiniams rengia individualius pagalbos planus.

Ugdymo(si) procesas organizuojamas bendradarbiaujant mokytojams ir įvairių sričių specialistams. **Mokykloje ugdymą organizuoja ir kompleksinę pagalbą teikia:**

- **Mokytojas, dirbantis pagal ikimokyklinio ugdymo programą** – organizuoja ikimokyklinį ugdymą, inicijuoja programų rengimą ir jų vykdymą. Koordinuoja ugdymo(si) procesą, orientuotą į individualias vaiko galias. Vykdo tėvų pedagoginį švietimą, teikia rekomendacijas individualiais vaikų raidos ir pažangos klausimais. Įtraukia vaikus į projektinę veiklą, lavina socialinius įgūdžius.
- **Logopedas** – įvertina vaikų kalbos raidos ypatumus, nustato kalbos ir kalbėjimo sutrikimus, pagalbos teikimo tikslus, uždavinius, jų pasiekimo būdus, metodus. Sudaro individualias, pogrupines ir grupines kalbos ugdymo programas. Bendradarbiauja su kolegomis, vaikų tėvais (globėjais) ir specialistais.
- **Specialusis pedagogas** – ugdo vaikų pažintinius gebėjimus, regimąjį ir girdimąjį suvokimą, mąstymą, dėmesį, atmintį. Lavina akies – rankos koordinaciją. Moko socialinio bendravimo, taikant alternatyvias komunikacijos priemones.
- **Meninio ugdymo mokytojas, dirbantis pagal ikimokyklinio ugdymo programą** – garsų, ritmo, muzikos, judesio pagalba turtina vaikų emocinį, patyriminį, estetinį suvokimą. Muzikinių veiklų metu skatina vaikų kūrybiškumą, tarpusavio bendravimą, palaiko teigiamas emocijas, gilina žinias apie tradicijas, papročius, muzikos žanrus.
- **Kineziterapeutas** – įvertinęs vaiko raidą, sudaro individualią programą vaikams, turintiems motorikos sutrikimų. Veda individualias veiklas taisyklingos laikysenos

ugdymui ir plokščiapėdystės korekcijai bei jos profilaktikai, organizuoja rankų, kojų, kūno mankštas, teikia rekomendacijas kitiems specialistams, tėvams (globėjams).

- **Judesio korekcijos pedagogas** – atlieka vaikų, turinčių judesio ir padėties sutrikimų vertinimą, sudaro individualias programas, veda individualius ir grupinius užsiėmimus, lavina vaikų fizinę galią, motorikos įgūdžius, vykdo tėvų (globėjų) ir kitų specialistų švietimą.
- **Ikimokyklinio / priešmokyklinio ugdymo pedagogas (fiziniam vaikų lavinimui)** – organizuoja grupines vaikų fizines veiklas, atliepiančias vaikų amžių, raidos pokyčius. Pritaiko Mokyklos programą veikloms, atliepiančias individualius vaikų poreikius. Įtraukia vaikus į projektines veiklas, skirtas aktyvaus judėjimo palaikymui.
- **Ergoterapeutas** – vertina vaiko sensorinę sistemą, organizuoja individualią veiklą vaikams, siekiant lavinti judesių raidą (rankų koordinaciją, smulkiąją motoriką), sensorines sistemas (taktilinę, vestibulinę, audio, vizualinę, uoslės, propriocepcinę), kognityvines sistemas (dėmesį, atmintį, suvokimą), vaikų ugdymą pakreipia stiprinant savarankiškumo įgūdžius.
- **Masažuotojas** – atlieka masažą, kurio tikslas atpalaiduoti, normalizuoti, stiprinti raumenų tonusą.
- **Psichologas** – atlieka psichologinį vaikų vertinimą, konsultuoja šeimas vaikų emocijų valdymo klausimais, teikia individualią ir grupinę pagalbą vaikams, tėvams (globėjams) bendradarbiauja su kolegomis, teikia rekomendacijas.
- **Gydytojas** – konsultuoja mokytojus, specialistus, tėvus (globėjus) vaiko raidos, elgesio ir emocijų valdymo klausimais, neurologinių sutrikimų klausimais, aktyviai dalyvauja VGK.
- **Socialinis pedagogas** – padeda vaikams sėkmingai adaptuotis Mokykloje, organizuoja socialinių įgūdžių vertinimą ir socialinių įgūdžių stiprinimo veiklas. Vykdo prevencines programas, aktyviai dalyvauja teikiant pagalbą šeimoms, susiduriant su įvairaus pobūdžio sunkumais visuomenėje.
- **Slaugytojas** – vykdo asmens sveikatos priežiūrą, konsultuoja sveikatos ugdymo, stiprinimo, išsaugojimo, ligų ir jų prevencijos klausimais. Analizuoja gydytojų rekomendacijas, organizuoja pirmosios pagalbos mokymus, konsultuoja tėvus (globėjus) sveikatos palaikymo klausimais. Bendradarbiauja su Vilniaus miesto visuomenės sveikatos biuru.

- **Mokinio padėjėjas** – teikia individualią pagalbą ugdytiniams, turintiems specialiųjų ugdymo(si) poreikių, įtraukiant vaikus į grupines veiklas, organizuojant individualią pagalbą veiklose, savitvarkos srityse. Padeda judėti Mokykloje ir jos teritorijoje. Vykdo visas mokytojo užduotis, pritaikant jas individualiems vaikų gebėjimams.
- **Menų terapeutas** – lavina vaikų motorinius įgūdžius, stiprina erdvės suvokimą, padeda išreikšti išgyvenimus, plėtoti vaizduotę, patirti galimybių džiaugsmą, naudojantis įvairiomis priemonėmis, įrankiais bei buities daiktais. Stiprina rankų koordinaciją, formuoja socialinius įgūdžius.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Ikimokyklinio ugdymo principai pateikti vadovaujantis Gairėse pateiktais svarbiausiais ikimokyklinio ugdymo principais, užtikrinančiais ugdymo(si) kryptingumą, integralumą, veiksmingas ugdomasias sąveikas ir ugdymo(si) kokybę. Ugdymo(si) principus papildoma Mokykloje įgyvendinamos PEPIS sistemos praktikos.

Vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas. Ugdymo(si) procesas organizuojamas atsižvelgiant į vaikų specialiuosius ugdymo(si) poreikius, gebėjimus (stiprybes) ir sunkumus. Skatinama visapusiška vaiko raida – socioemocinė, komunikavimo, pažinimo, fizinė, meninė raiška.

Lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas. Skiriama pakankamai laiko kasdieninei rutinai, dėmesio telkimo ir ugdomajai veiklai, individualiam ir savarankiškam darbui, kūrybinėms, edukacinėms bei terapinėms veikloms.

Šeimos ir mokyklos partnerystės principas. Mokykla ir šeima bendradarbiauja rengiant vaiko individualų pagalbos planą (IPP), užtikrinant ugdymo(si) tęstinumą ir dermę. Šeima ir mokyklos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų. Tėvai (globėjai) dalyvauja individualiose konsultacijose ir vadovaujasi pateiktomis mokytojų ir specialistų rekomendacijomis. Sudaromos sąlygos tėvams (globėjams) įsitraukti į Mokyklos bendruomenės veiklą bei savanoriauti. Šeimoms teikiama individuali psichologinė pagalba vaiko elgesio ir ugdymo klausimais. Organizuojamas efektyvios tėvystės ir PEPIS mokymų ciklas tėvams.

Vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas. Vaikas ir mokytojas veikia kaip partneriai: ugdymo(si) procesas grindžiamas pagarba vaiko asmenybei, jo individualiems poreikiams,

interesams ir iniciatyvoms. Mokytojas aktyviai įsiklauso į vaikų nuomonę, kartu su jais kuria ugdymo(si) aplinką.

Ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas. Ikimokyklinio ugdymo procesui būdinga ugdymo(si) ir priežiūros (emocinės, fizinės) vienovė. Kiekviena suplanuota ir nesuplanuota sąveika bei kasdieninė rutina yra ugdanti, papildanti vaiko patirtį. Saugus vaiko emocinis ryšys su aplinka ir patenkinti individualūs fiziologiniai poreikiai sukuria prielaidas visavertei vaiko raidai ir ugdymui(si).

Reflektyvaus ugdymo(si) principas. Mokytojai bendradarbiauja su specialistais, tėvais (globėjais), analizuoja turimus duomenis ir vertina autentišką vaiko pažangą ir patirtį. Kuria edukacinius kontekstus, skatinančius vaiką pagal galimybes atpažinti, įvardinti emocijas ir reflektuoti. Su vaikais drauge pagal jų gebėjimus apmąstomos veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas.

Integralumo principas. Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas.

Įtraukties principas. Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą emocinę, fizinę bei švietimo pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į individualių ugdymosi poreikių įvairovę.

Žaismės principas. Vaikams žaidimas yra natūralus, prasmingas ir efektyviausias mokymosi būdas. Kuriamos emociškai saugios aplinkos sąlygos, kuriose kiekvienas vaikas turi galimybes savarankiškai įsitraukti į įdomias, kūrybiškumą ir saviraišką skatinančias, sensoriniu tyrinėjimu, eksperimentavimu ir patyrimu grįstas veiklas, pasižyminčias neformalia struktūra ir gausiomis galimybėmis spontaniškumui bei džiugesiui. Mokytojai kartu su vaikais dalyvauja žaidime, gausiai skatindami socialines interakcijas, įgalindami kiekvieno vaiko savitą žaidimo būdą, pozityviai priimdami unikalias, netipiškas ir neįprastas žaidimo formas.

Kontekstualumo principas. Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškose aplinkose, įtraukiančiose vaikus į įvairius, patirtį skatinančius kontekstus.

Sociokultūrinio kryptingumo principas. Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei.

Pozityvaus elgesio palaikymo principas. Vaikų ugdymas(is) ir kontekstą atitinkančio elgesio formavimas grindžiamas ne drausminimu ir kontrole, o palaikymu, pagalbos suteikimu ir pozityvaus pastiprinimo principu. Laikomasi moksliniais tyrimais grįsto, holistinio, prevencinio ir individualizuoto požiūrio į neuroįvairių vaikų iššūkių keliančio elgesio (pvz., pasikartojančios agresijos, autoagresijos ir pan.) mažinimą, taikant elgesio stebėjimą, duomenų rinkimą ir elgesio priežasčių, t.y. funkcinę analizę. Visos Mokyklos mastu taikoma PEPIS politika, kurios prevencinėmis (pvz., aiškiai komunikuojami lūkesčiai ir taisyklės, rutinų laikymasis, pozityvūs kalbos kodai, socioemocinis ugdymas(is), sensorinė integracija ir kt.) ir intervencinėmis (pvz., tikslinių įgūdžių lavinimo grupės, individualiais atvejais funkcinė elgesio analizė ir pozityvaus elgesio palaikymo planai ir kt.) praktikomis siekiama puoselėti kiekvieno vaiko individualias galias ir sėkmingai įsitraukti į ugdymo(si) procesą.

III. TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

Tikslas. Atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Uždaviniai

1. **Sėkmingai besimokantis.** Bendradarbiaujant su šeima kurti palaikančią, saugią ir kiekvienam pritaikytą aplinką, sistemingai skatinti kiekvieno vaiko savarankišką dalyvavimą kasdieninėse žaidimų ir ugdymo(si) veiklose, laiduojant suaugusiojo pagalbą, atliepiančią individualų poreikį.
2. **Besirūpinantis savimi ir kitais.** Kurti atliepiančius ir emociškai palaikančius tarpusavio santykius, grįstus gerumu, pagarba sau ir kitiems bei kiekvieno asmens unikalumo ir išskirtinės fizinės ir emocinės patirties priėmimu.
3. **Pasitikintis.** Stiprinti vaiko pasitikėjimą savimi, sudarant sąlygas išbandyti naujas veiklas, išreikšti savo nuomonę, emocijas, priimti iššūkius ir patirti sėkmę.
4. **Jautrus socialinei ir kultūrinei įvairovei.** Plėtoti vaiko supratimą apie socialinę ir kultūrinę įvairovę, skatinant domėjimąsi dabartiniu sociokultūriniu kontekstu, pasaulio ir Lietuvos tradicijomis, skirtingais žmonių gyvenimo būdais.

5. **Lanksčiai mąstantis.** Padėti vaikui suvokti bendruomenėje veikiančias taisykles, suprasti susitarimus ir priimti kontekstą atitinkančius sprendimus.
6. **Komunikabilus.** Ugdyti vaiko kalbą kaip pagrindinę bendravimo ir saviraiškos priemonę, padėti suvokti kalbos prasmę ir skatinti jos vystymąsi, naudojantis augmentinės ir alternatyviosios komunikacijos priemonėmis.
7. **Kūrybingas.** Lavinti kūrybiškumą pagal individualias vaiko galias ir poreikius, sudarant sąlygas laisvai tyrinėti, eksperimentuoti ir išreikšti save per įvairias veiklas.

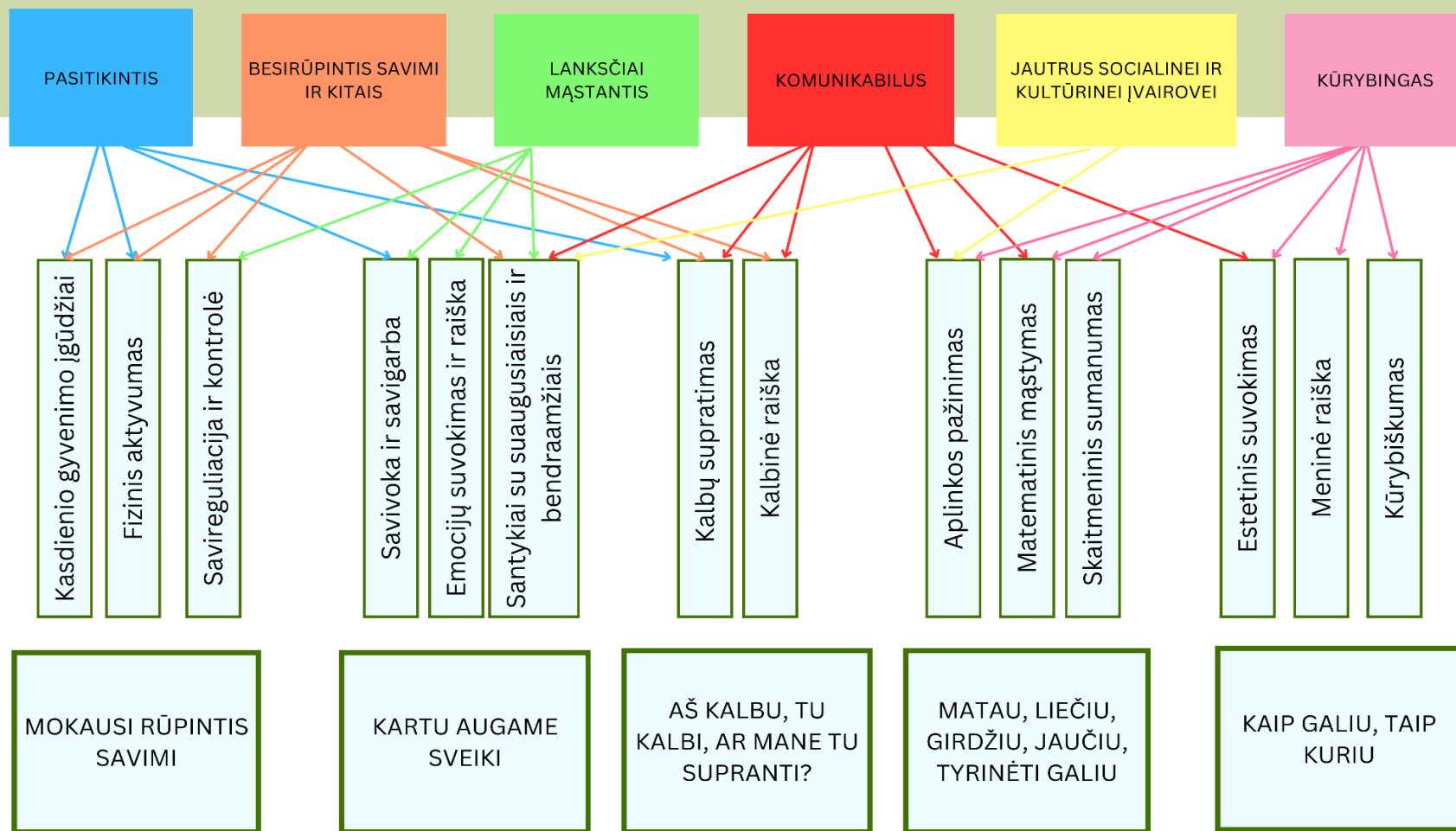
Mokėjimas mokyti

Gebėjimas žaisti

Tyrinėjimas

Problemų sprendimas

SĖKMINGAI BESIMOKANTIS IR BESIRŪPINANTIS SAVIMI

Paveikslėlis 1
Ugdymo(si) modelio giluminės sąsajos

Pasiekimų sritys

Ikimokyklinio ugdymo rezultatai yra vaikų raidos ir ugdymo(si) procese nuosekliai įgyjami bei plėtojami jų pasiekimai: vertybinės nuostatos, žinios, supratimas ir gebėjimai. Ugdymosi pasiekimai suskirstyti į 18 pasiekimų sričių, kurių visuma laiduoja optimalią visų vaiko potencinių galių ūgtį. Programoje vaikų ugdymo(si) rezultatus nusako šios pasiekimų sritys:

- **kasdienio gyvenimo įgūdžiai** – asmeniniai valgymo ir mitybos įgūdžiai; kūno švaros ir aplinkos tvarkos palaikymo įgūdžiai; saugaus elgesio įgūdžiai;
- **fizinis aktyvumas** – stambiosios motorikos įgūdžiai ir fizinės vaiko ypatybės; smulkiosios motorikos įgūdžiai, rankų ir akių koordinacija;
- **emocijų suvokimas ir raiška** – savo jausmų raiška, suvokimas ir pavadinimas; kitų žmonių jausmų atpažinimas ir tinkamas reagavimas į juos; savo ir kitų žmonių jausmų apmąstymas;
- **savireguliacija ir savikontrolė** – gebėjimas nusiraminti, atsipalaiduoti; savo dėmesio, jausmų raiškos ir elgesio valdymas; gebėjimas laikytis susitarimų, taisyklių;
- **savivoka ir savigarba** – savo kūno pažinimas; asmeninio tapatumo jausmas ir teigiamas savęs vertinimas; bendrystės su šeima ir grupe jausmas; kalbinio, tautinio ir pilietinio tapatumo jausmas;
- **santykiai su suaugusiaisiais ir bendraamžiais** – gebėjimas užmegzti geranoriškus santykius su kitais vaikais ir suaugusiaisiais; gebėjimas atpažinti ir pripažinti savo ir kitų panašumus bei skirtumus; gebėjimas bendrauti, mokymasis bendradarbiauti, gebėjimas prisidėti prie grupės gerovės kūrimo;
- **aplinkos pažinimas** – socialinės ir kultūrinės aplinkos pažinimas; gamtinės aplinkos pažinimas; pagarba gyvybei ir aplinkai;
- **matematinis mąstymas** – skaičiaus pajauta, samprotavimai apie kiekį ir duomenis; mato pajauta ir išmatuojamų dydžių palyginimas; geometrinių modelių pažinimas;
- **skaitmeninis sumanumas** – gebėjimas tikslingai naudoti skaitmenines priemones; elementaraus skaitmeninio turinio kūrimas; saugus naudojimasis išmaniaisiais įrenginiais; veiksmų sekų naudojimas problemoms spręsti;
- **kalbų supratimas** – gebėjimas klausytis ir suprasti kitų kalbėjimą bei reaguoti į nežodinę raišką; gebėjimas suprasti įvairiomis formomis (simboline, garsine, grafine, vaizdine,

žodine) perteikiamas prasmes; domėjimasis tekstu, raidėmis ir simboliais; gebėjimas suprasti amžių atitinkančius meninius ir informacinius tekstus;

- **kalbinė raiška** – gebėjimas išreikšti patirtį, jausmus ir mintis, įsitraukti ir plėtoti pokalbį; gebėjimas pasakoti, atpasakoti, apibūdinti, kurti, aiškinti, taikant nežodines ir žodines raiškos priemones; gebėjimas komunikuoti paprastomis rašytinės raiškos formomis;
- **estetinis suvokimas** – nusiteikimas estetiems potyriams ir džiaugsmui; aplinkos, žmonių santykių, meno, savo ir kitų kūrybos grožio pajauta; jautrumas meno raiškos ir kitokios kūrybos įvairovei; jutiminių ir emocinių grožio išgyvenimų prisiminimas, apmąstymas ir dalinimasis su kitais;
- **meninė raiška** – tyrinėjimas ir eksperimentavimas pasitelkiant įvairias menines priemones ir formas; raiška skirtingomis meninėmis priemonėmis ir būdais; menų kalbų vertingumo supratimas, jų aptarimas ir pasirinkimas;
- **kūrybiškumas** – kūrybinių idėjų tyrinėjimas, fantazavimas, spontaniškas išbandymas, atkartojimas; kūrybinių idėjų plėtojimas ir įgyvendinimas (improvizavimas, komponavimas ir interpretavimas); savo ir kitų kūrybos reflektavimas, kūrybinių sprendimų pasirinkimas ir pritaikymas;
- **tyrinėjimas** – domėjimasis, eksperimentavimas, gebėjimas kelti klausimus, numatyti; gebėjimas taikyti įvairius tyrinėjimo būdus ir priemones; gebėjimas atliepti, apmąstyti, aptarti tyrinėjimo procesą ir atradimus;
- **problemų sprendimas** – gebėjimas atpažinti problemą; gebėjimas ieškoti problemos sprendimo būdų ir juos įgyvendinti; gebėjimas atsižvelgti į savo sprendimo pasekmes;
- **gebėjimas žaisti** – gebėjimas žaidime laikytis prisiimto vaidmens; gebėjimas koordinuoti žaidimo veiksmus su kitais žaidėjais; gebėjimas organizuoti žaidimo erdvę; gebėjimas kurti žaidimo siužetą;
- **mokėjimas mokytis** – gebėjimas įsitraukti į dominančią veiklą; pastangos kryptingai veikti įgyvendinant ketinimą ar tikslą; gebėjimas stebėti savo ir bendro veikimo pažangą bei koreguoti procesą; gebėjimas reflektuoti savo veiklos procesą ir rezultata.

Kiekviena kokybiškai įgyvendinama vaiko raidą skatinančio visuminio ikimokyklinio ugdymo(si) sritis („Mokausi rūpintis savimi ir kitais“, „Kartu augame sveiki“, „Aš kalbu, tu kalbi, ar mane tu supranti?“, „Matau, liečiu, girdžiu, jaučiu, tyrinėti galiu“, „Kaip galiu, taip kuriu“) plėtoja 18 pasiekimų sričių.

IV. UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAI IR APLINKOS

Ugdymo(si) sričių turinys

<i>Ugdymo sritis</i>	<i>Ugdymo srities paskirtis</i>	<i>Pasiekimų sritys</i>	<i>Ugdymo(si) gairės iš vaiko perspektyvos</i>
„MOKAUSI RŪPINTIS SAVIMI IR KITAIŠ“	Ugdyti kasdienius gyvenimo įgūdžius, fizinę aktyvumą, savivoką ir savigarbą, savireguliaciją ir savikontrolę. Ugdymosi veiklos skatina ugdytis emocijų suvokimo ir raiškos, tyrinėjimo, problemų sprendimo, kūrybiškumo, žaidimo, mokėjimo mokytis gebėjimus.	<p><u>Kasdienio gyvenimo įgūdžiai.</u></p> <p><i>Vertybinė nuostata:</i> domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam.</p> <p><i>Dėmenys:</i> vaiko asmeniniai valgymo ir mitybos įgūdžiai; kūno švaros ir aplinkos tvarkos palaikymo įgūdžiai; saugaus elgesio įgūdžiai.</p> <p>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas.</p>	<p>Ragauja įvairų maistą. Stengiasi valgyti savarankiškai, naudotis stalo įrankiais, serviruoti stalą ir laikytis elgesio prie stalo taisyklių. Supranta, kodėl svarbu valgyti sveiką maistą, atpažįsta, ką reikėtų valgyti dažniau, o ko mažiau. Gali plauti vaisius bei daržoves. Dažniausiai savarankiškai naudojami tualetu, prausiasi, plauna rankas, nusirengia ir apsirengia pagal oro sąlygas. Tvarkosi savo daiktus. Mokosi saugiai elgtis kieme, grupėje, išvykose. Supranta šviesoforo spalvas ir žino, kaip saugiai pereiti kelią. Supranta, kad jo kūnas priklauso jam, žino, kaip reaguoti į netinkamus prisilietimus, ir kam pranešti apie pavojų ar nelaimę.</p>
		<p><u>Fizinis aktyvumas.</u></p> <p><i>Vertybinė nuostata:</i> noriai juda,</p>	<p>Šliaužia, ropoja, savarankiškai atsistoja ir eina. Lipa laiptais laikydamasis, vėliau – ir be pagalbos.</p>

		<p>mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.</p> <p>Dėmenys: stambiosios motorikos įgūdžiai ir fizinės vaiko savybės; smulkiosios motorikos įgūdžiai, rankų ir akių koordinacija.</p> <p>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas.</p>	<p>Meta, ridena ir pagauna kamuolį. Spiria jį į taikinį. Šokinėja abiem ir viena koja, bėga keisdamas kryptį ir greitį. Mina triratuką ar balansinį dviratį. Vikriai ir tiksliai atlieka veiksmus rankomis: suima smulkius daiktus, ploja, atsuka detales, veria ir segasi sagas. Taisyklingai laiko pieštuką ir žirkles. Stato aukštus statinius, išlaikančius pusiausvyrą. Žaisdamas laisvai orientuojasi erdvėje. Mokosi atpažinti kūno siunčiamus signalus apie poilsio ar judėjimo poreikį. Stengiasi taisyklingai sėdėti, stovėti, vaikščioti.</p>
		<p><u>Savireguliacija ir kontrolė.</u></p> <p>Vertybinė nuostata: nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį.</p> <p>Dėmenys: gebėjimas nusiraminti, atsipalaiduoti; savo dėmesio, jausmų raiškos ir elgesio valdymas; gebėjimas laikytis susitarimų, taisyklių.</p> <p>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas.</p>	<p>Jaučiasi saugiai įprastoje aplinkoje. Nusiramina, kai jį priglaudžia ar kalbina suaugusysis. Pats ieško nusiramavimo būdų, pavyzdžiui, apsikabina žaislą ar kviečia artimą žmogų. Pradedą valdyti savo emocijas, stebi suaugusiojo reakcijas ir mokosi suprasti savo jausmus. Kasdienė tvarka jam suteikia pasitikėjimo, tačiau jei kas nepatinka, ieško suaugusiojo pagalbos ar pasitraukia iš situacijos. Pamažu išmoksta laikytis susitarimų ir ramiai spręsti konfliktus gestais, vaizdinėmis priemonėmis, žodžiais. Geba susikaupti, siekti</p>

			tikslo, atidėti savo norus ir rasti taikius problemų sprendimus. Supranta, kodėl svarbu laikytis susitarimų, dažniausiai jų laikosi ir lengvai prisitaiko prie dienos ritmo pokyčių.
„KARTU AUGAME SVEIKI“	Plėtoti vaikų savivoką ir savigarbą, emocijų suvokimą ir raišką, savireguliaciją ir kontrolę, santykius su suaugusiais ir vaikais, socialinį ir kultūrinį supratingumą. Ugdymosi veiklos skatina plėtoti tyrinėjimo, problemų sprendimo, kūrybiškumo, žaidimo ir mokėjimo mokytis gebėjimus.	<p><u>Savivoka ir savigarba.</u> <i>Vertybinė nuostata:</i> pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus.</p> <p><i>Dėmenys:</i> savo kūno pažinimas; asmeninio tapatumo jausmas ir teigiamas savęs vertinimas; bendrystės su šeima ir grupe jausmas; kalbinio, tautinio ir pilietinio tapatumo jausmas.</p> <p>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas.</p>	Pradedama tyrinėti savo kūną. Atpažįsta savo atvaizdą nuotraukose ir veidrodyje. Parodo kūno dalis. Įsitraukia į etnokultūrinius žaidimus, domisi kalendorinėmis šventėmis ir kultūriniais simboliais. Pradedama suprasti savo tautybę ir kalbą. Jaučia ryšį su savo šeima ir draugais, kalba apie šeimos narius, savo vietą šeimoje ir grupėje. Pradedama suprasti savo kūno vidines sistemas ir stebi jų veiklą, taip pat dalijasi pastebėjimais apie savo ir kitų kūno savybes. Tikslingai siekia savarankiškumo. Išbando įvairius socialinius vaidmenis, dalyvauja bendruomenės veiklose ir prisideda prie sprendimų priėmimo. Gerai vertina savo gebėjimus ir aktyviai dalyvauja kasdienėse veiklose, puoselėdamas bendruomenės vertybes.
		<p><u>Emocijų suvokimas ir raiška.</u> <i>Vertybinė nuostata:</i> domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.</p>	Naudodamas mimiką, kūno judesius ir garsus, pradeda atpažinti ir išreikšti įvairias emocijas: džiaugsmą, liūdesį, baimę, pyktį. Reaguoja į kitų

		<p>Dėmenys: savo jausmų raiška, suvokimas ir pavadinimas; kitų žmonių jausmų atpažinimas ir tinkamas reagavimas į juos; savo ir kitų žmonių jausmų apmąstymas.</p> <p>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas.</p>	<p>emocijas, pavyzdžiui, šypsosi, jei kitas juokiasi, arba nusimena, jei kitas verkia. Pradeda suprasti, kad emocijos gali skirtis priklausomai nuo situacijos, ir mokosi jas pavadinti. Pradeda suvokti, kad kai kurie veiksmai ir žodžiai gali paveikti kitų jausmus ir bando padėti tiems, kurie nusiminię. Emocijas ir jausmus gali išreikšti žodžiu, piešiniu ar kitais būdais.</p>
		<p><u>Santykiai su suaugusiaisiais ir bendraamžiais.</u></p> <p>Vertybinė nuostata: nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiaisiais ir bendraamžiais.</p> <p>Dėmenys: gebėjimas užmegzti ir palaikyti geranoriškus, pagarbius santykius su suaugusiaisiais ir kitais vaikais; gebėjimas bendrauti, mokymasis bendradarbiauti; gebėjimas atpažinti ir pripažinti savo ir kitų panašumus bei skirtumus; gebėjimas prisidėti prie grupės gerovės kūrimo.</p>	<p>Džiaugiasi pamatęs juo besirūpinantį suaugusįjį ir džiaugiasi bendravimu su kitais vaikais. Seka suaugusiųjų žvilgsnį ir veiksmus, mėgdžioja jų veido išraiškas, žodžius ir judesius. Pradeda savarankiškai veikti, nori palaikymo ir pagyrimo už savo iniciatyvas. Įsitraukia į grupės veiklas, dalinasi žaislais, geranoriškai bendradarbiauja su kitais vaikais, sprendžia nesutarimus. Pradeda suprasti socialines normas, elgesio ribas ir bendrauja su kitais pagarbiai. Priima skirtingas kultūras ir požiūrius. Pastebi panašumus ir skirtumus tarp savęs ir kitų bei rodo iniciatyvą bendradarbiauti ir spręsti konfliktus.</p>

		Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas.	
„AŠ KALBU, TU KALBI, AR MANE TU SUPRANTI?“	Plėtoti kalbų supratimą, kalbinę raišką, skaitmeninį sumanumą, meninę raišką, aplinkos pažinimą. Ugdymo(si) veiklos skatina ugdytis tyrinėjimo, problemų sprendimo, kūrybiškumo, mokėjimo mokyti, emocijų suvokimo ir raiškos, žaidimo gebėjimus.	<p><u>Kalbų supratimas.</u> <i>Vertybinė nuostata:</i> domisi žodinais ir nežodinais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausti ir suprasti kitą.</p> <p><i>Dėmenys:</i> gebėjimas klausytis ir suprasti kitų kalbėjimą, reaguoti į nežodinę raišką; gebėjimas suprasti įvairiomis formomis (simboline, garsine, grafine, vaizdine, žodine) perteikiamas prasmės; domėjimasis tekstu, raidėmis ir simboliais; gebėjimas suprasti amžių atitinkančius meninius ir informacinius tekstus.</p> <p>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas.</p>	<p>Reaguoja į žodinį ir nežodinį bendravimą. Palaiko akių kontaktą. Emocingai reaguoja į garsus, ritmus, vaizdus ir intonacijas. Reaguoja į pasikartojančius garsus ir formų pokyčius. Rodo susidomėjimą knygelėmis ir paveikslėliais. Bando atpažinti ir reaguoti į garsus bei žodžius. Pradedą suprasti trumpus sakinius ir klausimus. Gebą atpažinti mėgstamas knygele, reaguoti į dažniausiai naudojamus žodžius bei simbolius. Domisi rašytinės kalbos elementais, atpažįsta raides, skaitmenis. Gebą suprasti knygų turinį pagal iliustracijas ir pavadinimus. Supranta sudėtingesnius tekstus, skirtingus raiškos būdus ir prasmę. Pradedą suprasti frazių perkeltinę reikšmę.</p>
		<p><u>Kalbinė raiška.</u> <i>Vertybinė nuostata:</i> nusiteikęs kalbą ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais,</p>	<p>Aktyviai bendrauja garsais, gestais ir mimika. Išreiškia savo emocijas, poreikius ir bando mėgdžioti kalbančiųjų judesius bei garsus. Vartoja</p>

		<p>išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas.</p> <p>Dėmenys: gebėjimas išreikšti patirtį, jausmus ir mintis, įsitraukti ir plėtoti pokalbį; gebėjimas pasakoti, atpasakoti, apibūdinti, kurti, aiškinti taikant nežodines ir žodines raiškos priemones;</p> <p>gebėjimas komunikuoti paprastomis rašytinės raiškos formomis.</p> <p>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas.</p>	<p>trumpus žodžius, dalyvauja paprastuose pokalbiuose ir žodiniuose žaidimuose. Klausinėja apie aplinkos objektus ir veiksmus. Domisi rašymo priemonėmis. Bando rašyti simbolius, raides ir skaičius. Kalba 3-5 žodžių sakiniais. Klausinėja, pasakoja apie matytus įvykius. Dažniausiai taisyklingai vartoja gramatines formas. Supranta ir dalyvauja pasakojimuose bei vaidmeniniuose žaidimuose. Geba atsakyti į nesudėtingus klausimus. Rašo savo vardą, kopijuoja žodžius ir kuria savo ženklus.</p>
<p>„MATAU, LIEČIU, GIRDŽIU, JAUČIU, TYRINĖTI GALIU“</p>	<p>Plėtoti daiktinės ir gamtinės aplinkos pažinimą, matematinį mąstymą, skaitmeninį sumanumą, kalbų supratimą, tyrinėjimą, problemų sprendimą, mokėjimą mokytis. Ugdymo(si) veiklos</p>	<p><u>Aplinkos pažinimas.</u> <i>Vertybinių nuostatų:</i> nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.</p> <p>Dėmenys: gebėjimas pažinti socialinę ir kultūrinę aplinką; gebėjimas pažinti gamtinę aplinką; pagarbus santykis su gyvybe ir aplinka.</p>	<p>Reaguoja į aplinką veido išraiška, mimika, gestais ir garsais. Domisi gyvąja gamta bei kasdieniais daiktais. Atpažįsta ir pavadina gyvūnus, augalus, gamtos reiškinius ir kultūrinius objektus. Supranta savo gyvenamosios vietos aplinką. Identifikuoja tradicijas, metų laikus ir jų ypatumus. Mėgsta dalyvauti veiklose, puoselėjančiose šeimos ir liaudies tradicijas. Pradedą suvokti praeitį, dabartį bei ateitį. Prisiima atsakomybę už gamtos ir</p>

<p>skatina žaidimo, kūrybiškumo, emocijų suvokimo ir raiškos gebėjimus.</p>	<p>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas.</p>	<p>kultūros išsaugojimą. Stengiasi tausoti išteklius ir rodo pagarbą aplinkai.</p>
	<p><u>Matematinis mąstymas.</u> <i>Vertybinių nuostata:</i> nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais. <i>Dėmenys:</i> skaičiaus pajauta, samprotavimai apie kiekį ir duomenis; mato pajauta ir išmatuojamų dydžių palyginimas; geometrinių modelių pažinimas; vietos ir krypties apibūdinimas, sekų tyrinėjimas. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas.</p>	<p>Pradedama suprasti skaičius ir jų ryšį su daiktų kiekiu. Skaičiuoja objektus ir įvardija kiekius, naudodamas skaičius nuo 1 iki 5. Atlieka paprastus palyginimus, pavyzdžiui, nustato, kuris daiktas ilgesnis ar sunkesnis. Atpažįsta ir įvardija geometrines figūras (kvadratą, trikampį, stačiakampį, skritulį), jas apibūdina bei palygina. Klasifikuoja ir palygina daiktus pagal spalvą, dydį ir formą. Susieja objektus su jų pavadinimais. Geba atlikti paprastus matematinius veiksmus (sudėti ir atimti) bei įvardija įvairias sekas. Supranta ir atlieka veiksmus pagal pateiktus nurodymus. Apibūdina objektų išdėstymą aplinkoje ir erdvėje.</p>
	<p><u>Skaitmeninis sumanumas.</u> <i>Vertybinių nuostata:</i> nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. <i>Dėmenys:</i> gebėjimas tikslingai</p>	<p>Stebi išmaniųjų žaislų judėjimą ir sklaidžiamus garsus. Žaisdamas atlieka dviejų veiksmų sekas. Laikosi žingsnių eiliškumo. Naudoja įvairius išmaniuosius žaislus ir skaitmeninius įrenginius. Mokytojo padedamas pradeda bendrauti per skaitmenines technologijas. Naudoja</p>

		<p>naudoti skaitmenines priemones; elementaraus skaitmeninio turinio kūrimas; veiksmų sekų naudojimas problemoms spręsti; saugus naudojimas išmaniaisiais įrenginiais.</p> <p>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas.</p>	<p>skaitmeninius įrenginius kūrybiniais tikslams, pavyzdžiui, fotografavimui, piešimui, garso įrašymui. Kuria paprastas komandas programavimo aplinkose ir pradeda suprasti pagrindines saugaus naudojimosi skaitmeniniais įrenginiais taisykles.</p>
<p>„KAIP GALIU, TAIP KURIU“</p>	<p>Plėtoti estetinį suvokimą, meninę raišką, gebėjimą žaisti, kūrybiškumą, tyrinėjimą, emocijų suvokimą ir raišką. Ugdymo(si) veiklos taip pat skatina aplinkos pažinimą, kalbų supratimą, kalbinę raišką, problemų sprendimą, santykius su suaugusiaisiais ir</p>	<p><u>Estetinis suvokimas.</u> <i>Vertybinė nuostata:</i> domisi, gėrissi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka. <i>Dėmenys:</i> nusiteikimas estetišiems potyriams ir džiaugsmui; aplinkos, žmonių santykių, meno, savo ir kitų kūrybos grožio pajauta bei jautrumas kūrybos įvairovei; jutiminių ir emocinių grožio išgyvenimų prisiminimas, apmąstymas ir dalinimasis su kitais.</p> <p>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas.</p>	<p>Ramiai jaučiasi pažįstamoje aplinkoje, reaguodamas į įvairius stimulus, tokius kaip muzikos garsai, judesiai ir spalvos. Mėgdžioja melodijas bei veikėjus, atpažįsta objektus. Džiaugiasi menine veikla, noriai dalyvauja dainuojant, šokant ir piešiant. Atkreipia dėmesį į estetinius kontrastus ir kūrinių ypatumus. Turi nuomonę apie savo ir kitų kūrybą, vertina grožį ir pasitenkinimą savo darbu bei bendra veikla. Eksperimentuoja su kūrybinėmis idėjomis, laužo normas ir siekia perteikti savo patirtį per meną.</p>
		<p><u>Meninė raiška.</u> <i>Vertybinė nuostata:</i> domisi menų</p>	<p>Dailė. Emocingai reaguoja į kontrastingus ir</p>

	<p>bendraamžiais, mokėjimą mokytis.</p>	<p>kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą.</p> <p>Dėmenys: tyrinėjimas ir eksperimentavimas pasitelkiant įvairias menines priemones ir formas; raiška skirtingomis meninėmis priemonėmis ir būdais; menų kalbų vertingumo supratimas, jų aptarimas ir pasirinkimas.</p> <p>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas.</p>	<p>ryškius objektus. Tyrinėja įvairias paviršių faktūras. Noriai išbando įvairias medžiagas, kuriomis kuria grafinius ir erdvinius kūrinius, pavyzdžiui, linijas, taškus ir formas. Eksperimentuoja su įvairiomis technikomis, tokiomis kaip tapyba, piešimas, lipdymas ir skaitmeninė kūryba. Pradeda planuoti savo kūrybinius procesus. Tikslingai pasirenka priemones ir numato kūrybinio proceso eigą. Stebi ir komentuoja savo bei kitų kūrinius. Savarankiškai renkasi mėgstamas spalvas ir technikas.</p> <p>Muzika. Domisi garsų pasauliu. Tyrinėja muzikos instrumentus ir daiktus, iš kurių galima išgauti garsus. Eksperimentuoja su balsu, imituodamas melodijas, ritmus ir garsus. Dainuoja ir groja paprastais instrumentais. Išbando naujas kūrybines idėjas, kuriant ritmus, melodijas ir garsinius efektus. Reaguoja į muzikos kontrastus. Išbando įvairias muzikos technikas. Atpažįsta ir vertina skirtingus muzikinius kūrinius. Džiaugiasi dalyvaudamas muzikos veiklose. Tobulina savo</p>
--	---	---	---

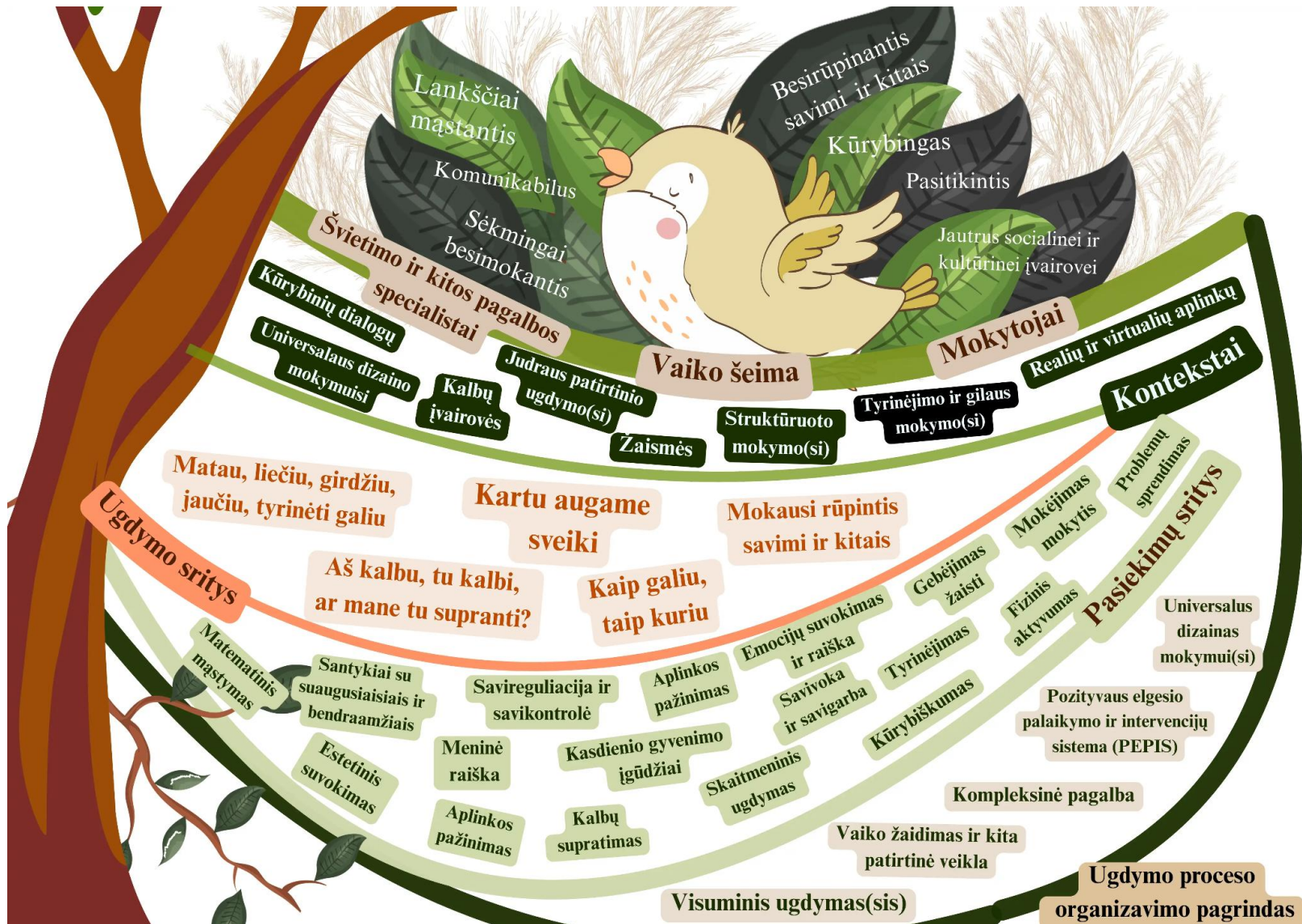
			<p>vokalinius ir instrumentinius įgūdžius.</p> <p>Šokis. Drąsiai tyrinėja erdvę, natūraliai juda ir reaguoja į suaugusiojo judesius, juos mėgdžioja. Reaguoja į muziką ir spontaniškai atlieka įvairius judesius. Mėgdžioja šokio elementus, improvizuoja ritmu ir judesiais. Sukuria paprastas šokio kompozicijas, derindamas judesius su muzikos ritmu ir tempu. Mėgsta šokti tiek individualiai, tiek grupėje. Prisimena ir kartoja sukurtas judesių sekas. Šoka ratelius, išlaiko pusiausvyrą, derina judesius su šokio taisyklėmis. Įvardija šokio ypatybes, aptaria atliktą pasirodymą ir siūlo naujas idėjas judesių išraiškai.</p> <p>Teatras. Žaisdamas tyrinėja savo kūno ir balso galimybes. Išreiškia emocijas ir nuotaikas naudodamas kūno judesius, veido mimiką ir balso intonacijas. Režisūriniuose žaidimuose jis kuria vaidmenis, pasitelkia rekvizitus ir grupės priemones. Tyrinėja personažų savybes bei juos perteikia įvairiais būdais. Pradedą tikslingai kurti dramatiškas situacijas ir improvizuoti dialogus.</p>
--	--	--	--

			Dalyvauja teatralizuotuose renginiuose ir kartu su kitais vaikais dalinasi savo patirtimi.
		<p><u>Kūrybiškumas.</u></p> <p><i>Vertybinė nuostata:</i> nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas.</p> <p><i>Dėmenys:</i> kūrybinių idėjų tyrinėjimas, fantazavimas, spontaniškas išbandymas, atkartojimas; kūrybinių idėjų plėtojimas ir įgyvendinimas (improvizavimas, komponavimas ir interpretavimas); savo ir kitų kūrybos reflektavimas, kūrybinių sprendimų pasirinkimas ir pritaikymas.</p> <p>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas.</p>	<p>Smalsiai tyrinėja aplinką, reaguodamas į įvairius vizualinius ir garsinius stimulus. Mėgsta žaisti ir atrasti naujus veikimo būdus. Mėgsta kurti ir įsitraukia į veiklas, kurios jam patinka, kartais improvizuodamas ir keisdamas žaidimo taisykles. Naudoja vaizduotę, eksperimentuoja su medžiagomis, priemonėmis ir daiktais, kad pasiektų kūrybinį rezultatą. Domisi savo ir kitų kūryba. Generuoja naujas idėjas. Dažnai pasakoja apie savo kūrinius. Pastebi ir atkartoja kitų kūrybą. Siūlo savo idėjas.</p>
„MOKAUSI RŪPINTIS SAVIMI“,		<p><u>Mokėjimas mokytis.</u></p> <p><i>Vertybinė nuostata:</i> oriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko.</p> <p><i>Dėmenys:</i> gebėjimas įsitraukti į</p>	<p>Aktyviai reaguoja į aplinką, domisi objektais ir veiklomis, mėgdžioja suaugusiųjų veiksmus. Siekia įgyvendinti savo ketinimus, stebi ir klausinėja. Džiaugiasi veiklos procesu ir</p>

<p>„KARTU AUGAME SVEIKI“,</p> <p>„AŠ KALBU, TU KALBI, AR MANE TU SUPRANTI?“,</p> <p>„MATAU, LIEČIU, GIRDŽIU, JAUČIU, TYRINĖTI GALIU“,</p> <p>„KAIP GALIU, TAIP KURIU“</p>		<p>dominančią veiklą; pastangos kryptingai veikti įgyvendinant ketinimą ar tikslą; gebėjimas stebėti savo ir bendro veikimo pažangą, koreguoti procesą;</p> <p>gebėjimas reflektuoti savo veiklos procesą ir rezultatą.</p> <p>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas.</p>	<p>pasiekimais. Aktyviai dalijasi savo atradimais su kitais. Imasi iniciatyvos, numato veiksmų planą ir atkakliai siekia tikslo. Lanksčiai prisitaiko prie situacijos ir koreguoja veiklą, kad pasiektų norimą rezultatą. Pasakoja apie savo veiklą, dalinasi patirtimi ir nuolat siekia sužinoti daugiau.</p>
		<p><u>Gebėjimas žaisti.</u> <i>Vertybinė nuostata:</i> nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą.</p> <p><i>Dėmenys:</i> gebėjimas koordinuoti žaidimo veiksmus su kitais žaidėjais;</p> <p>gebėjimas įvaldyti ir organizuoti žaidimo erdvę;</p> <p>gebėjimas kurti žaidimo siužetą;</p> <p>gebėjimas žaidime laikytis prisiimto vaidmens.</p>	<p>Reaguoja į suaugusiųjų prisilietimus ir žaidimus. Kuria savo mėgstamus judesius ir garsus. Inicijuoja žaidimus su kitais, derindamas veiksmus ir kurdamas paprastus vaidmenų žaidimus. Bendraudamas su kitais, naudojasi kalba vaidmeniui atlikti ir konfliktams spręsti. Gali atlikti vaidmenis, laikytis žaidimo taisyklių ir improvizuoti sudėtingesnius siužetus. Aktyviai dalyvauja grupiniuose žaidimuose.</p>

		<p>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas.</p>	
		<p><u>Tyrinėjimas.</u> <i>Vertybinė nuostata:</i> domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. <i>Dėmenys:</i> gebėjimas kelti klausimus, spėlioti, numatyti; gebėjimas taikyti įvairius tyrinėjimo būdus ir priemones; gebėjimas apmąstyti, aptarti tyrinėjimo procesą ir atradimus Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas.</p>	<p>Aktyviai tyrinėja aplinką, naudoja visus pojūčius – klausos, liečia, uosto, ragauja ir žiūri. Išbando įvairius daiktus ir žaislus. Norėdamas suprasti daiktų ir reiškinių savybes, džiaugiasi atradimais, užduoda klausimus ir remiasi patirtimi bei vaizduote. Stebėdamas ir eksperimentuodamas atranda naujus veikimo būdus ir lygina objektus bei reiškinius, ieškodamas panašumų ir skirtumų. Domisi gamtos procesais ir žmogaus sukurtais objektais. Tyrinėdamas pasirenka tinkamas priemones ir medžiagas, tikslingai siekia naujų atradimų.</p>
		<p><u>Problemų sprendimas.</u> <i>Vertybinė nuostata:</i> nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas. <i>Dėmenys:</i> gebėjimas atpažinti ir įvardinti problemą; gebėjimas ieškoti problemos sprendimo būdų ir juos įgyvendinti; gebėjimas stebėti ir atsižvelgti į priimto</p>	<p>Naudoja balsą, mimiką ir gestus, kad parodytų, kai kažkas vyksta netikėtai arba klaidingai. Jei nesigauna pasiekti norimo rezultato, bando pakartoti veiksmą ar kreiptis pagalbos. Susidūręs su nauja situacija, vaikas sutelkia dėmesį į problemą. Pasirenka žinomus veikimo būdus, kartais stebėdamas suaugusiųsius ar kitus vaikus. Stebi savo veiksmų pasekmes. Nesėkmės atveju</p>

		<p>sprendimo pasekmes.</p> <p><u>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas.</u></p>	<p>bando iš naujo arba kreipiasi pagalbos. Spręsdamas problemas dalijasi savo mintimis ir pasitiki savo patirtimi. Samprotauja apie tai, kas pavyko ir ką galima daryti kitaip.</p>
--	--	--	---

Paveikslėlis 2
Konceptualus ugdymo modelis

Ugdymo(si) proceso organizavimo pagrindas

Ikimokyklinio ugdymo pagrindas yra visuminis ugdymas, universalus dizainas mokymuisi, vaiko žaidimas ir kita patirtinė veikla, Pozityvaus elgesio palaikymo ir intervencijų sistema, socioemocinis ugdymas., kompleksinė pagalba.

- **Visuminis ugdymas(is).** Pagrindinė ikimokyklinio ugdymo(si) sritis, kuri lemia vaikų emocinių, socialinių, fizinių, pažinimo, kalbos, kūrybos potencialių galių harmoningą plėtojimąsi pagal savo gebėjimus ir galimybes.
- **Universalus dizainas mokymuisi.** Užtikrina kiekvieno vaiko prigimtinių ugdymosi skirtumų pripažinimą ir kokybišką ugdymo(si) proceso įgyvendinimą.
- **Vaiko žaidimas ir kita patirtinė veikla.** Žaidimas – paties vaiko kuriama patirtis arba pasiūlyta mokytojo veikla, kuomet sutelkiamos visos jau įgytos ir plėtojamos galios. Patirtinės veiklos yra vaiko ugdymasis veikiant, pajaučiant, stebint, tyrinėjant, eksperimentuojant, imituojant, kuriant, komunikuojant, reflektuojant savo patirtis ir atradimus.
- **PEPIS praktikos.** Siekia pozityvios ugdymo kultūros ir pritaikytos aplinkos, susitelkia į vaikų socioemocinį ugdymą(si), koreguliacijos ir savireguliacijos įgūdžius, akcentuoja įvairios komunikacijos ir kalbos stiprinimą, užtikrina iššūkių keliančio elgesio prevenciją ir tinkamo elgesio mokymą(si).
- **Kompleksinė pagalba.** Pasitelkiant tarpdisciplininę (t.y. ugdymo, psichologinę, socialinę, sveikatos bei specialiąją pedagoginę) Mokyklos specialistų komandą, siekiama padėti kiekvienam vaikui kuo geriau atskleisti savo gebėjimus, įsitraukti į ugdymo(si) procesą, ugdyti įvairius įgūdžius, atsižvelgiant į jo individualius raidos ypatumus ir visapusišką poreikių tenkinimą.

Ugdymo(si) organizavimo formos ir pedagoginės strategijos

Mokytojai įgyvendindami ugdymo veiklas taiko pagrindines pedagogines strategijas:

- **diferencijuotas mokymasis** - ugdymo(si) turinys, procesas ir priemonės pritaikomos, atsižvelgiant į kiekvieno vaiko individualius poreikius;
- **struktūruotas mokymasis** - mokymosi procesas yra aiškiai suplanuotas, organizuotas ir vykdomas pagal tam tikrą struktūrą ar planą, naudojant vizualines priemones ir laikantis nuspėjamų rutinų;

- **žaidimas** - per žaidimą vaikai išmoksta svarbių gyvenimo įgūdžių, ugdo savo kūrybiškumą, socialinius įgūdžius ir gebėjimą spręsti problemas;
- **projektinė veikla** - vaikai mokosi veikdami realiame kontekste, tyrinėdami jiems aktualias ar įdomias temas grupinių veiklų metu;
- **bendra grupinė veikla** - vaikai dalyvauja Gina Davies „Attention Autism“ dėmesio sutelkimo veiklose. Veikia kartu grupėje, dalijasi idėjomis ir padeda vieni kitiems. Lavina socialinius įgūdžius, bendravimo gebėjimus ir komandinį darbą;
- **individualios veiklos** - individualioje darbo vietoje vaikas atlieka užduotis su suaugusiojo pagalba arba savarankiškai;
- **aplinkos organizavimas ir erdvės pritaikymas** - aiškiai apibrėžtose ir vizualiai pažymėtose erdvėse vaikai supranta supančią aplinką, daiktų padėtį ir jų funkcijas;
- **tėvų ir pedagogų bendradarbiavimas** - tėvai (globėjai), mokytojai bei specialistai glaudžiai bendradarbiauja tarpusavyje. Siekiama ugdymo vienovės, dermės ir tęstinumo.

Vaikų ugdymo(si) kontekstai

Mokyklos vidaus ir lauko erdvėse kuriami aktualūs ugdymo(si) kontekstai: universalaus dizaino mokymuisi, žaismės, judraus patirtinio ugdymosi, kultūrinių dialogų, kalbų įvairovės, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų, kūrybinių dialogų ir struktūruoto mokymo(si), kurių bendrakūrėjai yra vaikai.

Ugdymo(si) kontekstai

- **Universalus dizaino mokymuisi kontekstas** – tai lanksti, visiems vaikams prieinama ugdymo(si) aplinka ir veiksmingas procesas, kuriame, nepriklausomai nuo amžiaus, socialinių, kultūrinių, lingvistinių, sveikatos skirtumų, visiems vaikams sudaromos sąlygos žaisti, patirti ir ugdytis. Ugdymo aplinka žadina vaikų emocijas, pagauna dėmesį, panardina į prasmingą vyksmą. Galėdami rinktis alternatyvius tyrinėjimo, pažinimo ir dalyvavimo būdus, vaikai veikia savo tempu, pagal savo galias ir mokosi vieni iš kitų. Galimybė pasirinkti veiklas ir priemones, siekiant numatyto rezultato, skatina turėti savo ketinimą, idėjų, sumanymų, jų kryptingai ieškoti ir pamažu suprasti savo žaidimo ar mokymosi būdus. Vaikai, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių, jaučiasi lygiaverčiais dalyviais, visi kartu mokosi vieni kitus pažinti ir veikti žmonių įvairovėje.

- **Žaismės konteksto paskirtis** – palaikyti kasdienių veiklų žaismingumą, kuriant džiaugsmo bei nuostabos tyrinėjant, išbandant, eksperimentuojant, dalinantis potyrius. Kontekstas atliepia vaiko žaismingą savęs ir pasaulio pajautimą, skatina žaisti imituojant suaugusius ir bendraamžius judesiais, pojūčiais, emocijomis, kalba, vaizduote, mintimis. Eksperimentuojama veikimu tuščioje ir daiktinėje erdvėje, atrandant, kad žaidimas gali gimti „iš nieko“ mintyse. Palaikomi netikėti vaikų būdai suprasti, tyrinėti, improvizuoti, priimamos „neteisingos“ jų teorijos apie pasaulį, įkvepiančios pratęsti „tiesos“ paieškas. Mokytojas jautriai pastebi žaismę vaikams veikiant, ją atliepia, pratęsia, kokybiškai papildo ir įtraukia kitus vaikus.
- **Judraus patirtinio ugdymosi konteksto paskirtis** – skatinti vaikų judėjimo džiaugsmą ir kasdienį judrumą, atsižvelgiant į individualias judėjimo galimybes. Įdomias, prasmingas ugdymosi situacijas kuria dialogiška vidaus ir lauko aplinkų jungtis, įrangos mobilumas, pritaikymas tyrinėti judesį, judriais būdais dalyvauti visų ugdymosi sričių veiklose. Panaudojama natūrali ir dirbtinai sukurta įranga ir priemonėmis papildyta gamtinė aplinka, modeliuojamos vaikus judėti skatinančios iššūkio, saugios rizikos edukacinės erdvės, kuriančios prielaidas subalansuotam ugdymui(si) viduje ir lauke. Judesys integruojamas į įvairias ugdymo sritis, kaip terapinė ir lavinamoji priemonė.
- **Kultūrinių dialogų kontekstas** – kai vaikai Mokykloje dalyvauja daugialypiuose kultūriniuose kontekstuose, kurių paskirtis – padėti kiekvienam kurti savo individualų tapatumą, tuo pačiu metu dalyvaujant tiek vaikų subkultūros, tiek artimiausios ir tolimesnių aplinkų kultūrų kūrime. Mokyklos aplinka yra erdvė nuolatinėms socialinėms ir kultūrinėms sąveikoms bei reiškiniams patirti, pažįstant šeimos, Mokyklos grupės, kaimynystės, regiono, etninės grupės ir šalies bei globalaus pasaulio kultūrinius ypatumus ir vertybes. Mokyklos aplinkoje matomi įvairių kultūrų ženklai, simboliai, patiriami papročiai ir elgsenos, išbandomos skirtingos kultūrinės raiškos formos, ugdantis pozityvų požiūrį į įvairovę ir kitoniškumą.
- **Kalbų įvairovės konteksto paskirtis** – kurti ir palaikyti aplinkos sąlygas, palankias rasti ir plėtoti skirtingiems vaikų komunikavimo būdams, įvairiai žodinei ir nežodinei raiškai, kalbų pažinimui, teigiamoms nuostatoms, susijusioms su kalbų ir jos formų įvairovė. Prireikus naudojama augmentinė ir alternatyvioji komunikacija, kalbų įvairovė, socialinių tinklų ir skaitmeninių technologijų teikiamos galimybės, kalbų pasaulio pažinimą

papildančios ir kalbą ugdančios vaizdinės ir garsinės priemonės, taip pat kasdienės komunikacinės situacijos, kylančios vidaus ir lauko aplinkose.

- **Tyrinėjimo ir gilaus mokymosi kontekstas** – atliepti prigimtinį vaikų smalsumą, įtraukti juos į aplinkos tyrinėjimą, skatinantį giliau suprasti aplinkos objektus, reiškinius ir jų ryšius, atrasti įvairius pažinimo ir mokymosi būdus. Kuriamas kontekstas kupinas žaismės, atviras iššūkiams, jame daug laisvės vaiko spėliojimams, atsakymų į savo keliamus klausimus paieškoms, tyrinėjimu grindžiamiems sprendimams. Sukurtos vidaus ir lauko edukacinės erdvės, kurios padeda vaikams įsitraukti į ilgalaikius stebėjimus, patirti aplinkos objektų ir reiškinių įvairovę.
- **Realijų ir virtualių aplinkų kontekstas** – papildyti ir praplėsti realybės kontekstus alternatyviomis skaitmeninėmis galimybėmis patirti ir pažinti, plėtoti vaikų skaitmeninį sumanumą, informatinį mąstymą. Kuriami realios ir virtualios aplinkos sąveikomis grindžiami kontekstai, aplinkas saikingai ir saugiai papildant skaitmeninėmis priemonėmis bei įranga, prioritetą teikiant patirtiniam realiųjų objektų ir reiškinių tyrinėjimui, kūrybiškumui, socialinėms sąveikoms. Vaikų savivaldį mokymąsi skatinančios skaitmeninės priemonės, įvairiomis vaizdo ir garso įvesties bei išvesties įrangą turinčiomis technologijomis kuriamos galimybės vaikams realioje aplinkoje pamatyti plika akimi nematomus procesus ar reiškinius, perkelti realios aplinkos objektus į skaitmeninę erdvę, tyrinėti taisyklių ir laisvės veikti ribas, spręsti problemas, įveikti iššūkius.
- **Kūrybinių dialogų kontekstas** – modeliuojant kūrybinių dialogų kontekstą, kuriama vaizduotė, smalsumą, nuostabą kelianti aplinka, akcentuojanti patį kūrybos procesą. Vaikai patiria kūrybos laisvę, išgyvena netikėtumą, kūrybos džiaugsmą ir pasididžiavimą, ar išspręsti problemą, pasirinkti alternatyvias raiškos priemones, improvizuoti, kurti ir perkurti. Dinamišką kūrybos procesą palaiko mokytojas kūrėjas, sudarantis sąlygas įveikus kūrybinius iššūkius. Aplinkų estetika ir įvairovė kuria prielaidas vaikams tyrinėti kūrybinės raiškos galimybes, išbandyti daugiau nei vieną būdą įgyvendinti kūrybinę idėją vaikui laisvai, spontaniškai veikti.
- **Struktūruoto mokymo(si) kontekstas** - taikyti vizualinio struktūravimo strategijas: erdvių, dienos (dienotvarkės), veiklų, individualaus darbo ir kitas papildomas vizualinio struktūravimo strategijas.

Bendravimas ir bendradarbiavimas su tėvais (globėjais).

Tėvų (globėjų) ir Mokyklos bendradarbiavimas grindžiamas abipuse pagarba, pasitikėjimu bei lygiaverte dialogine partneryste. Mokykla atsižvelgia į vaiko gerovei svarbius tėvų (globėjų) poreikius ir kultūrą. Sukuria lanksčias sąlygas sklandžiai vaikų ir šeimos adaptacijai. Tėvai (globėjai) sutartą laiką gali dalyvauti grupės veikloje kartu su vaiku ir padėti jam palaipsniui priprasti prie naujos aplinkos, kasdienės rutinos, mokytojų ir bendraamžių.

Taip pat susitariama dėl ugdymo(si) Mokykloje ir šeimoje dermės. Didinant tėvų (globėjų) įtrauktį, organizuojami renginiai, mokymų ciklai ir teikiamos konsultacijos: PEPIS praktikų taikymas namuose, pagalbos grupės tėvams (globėjams), renginiai pozityvaus elgesio palaikymo temomis, paramos grupės broliams ir seserims, kurių ugdytiniai lanko Mokyklą, individualios konsultacijos ir namų vizitai. Tėvams (globėjams) teikiamos konsultacijos alternatyvios ir augmentinės komunikacijos klausimais. Vieną kartą į metus atliekama tėvų (globėjų) apklausa dėl paslaugos kokybės įvertinimo. Du kartus į metus tėvams siunčiamos „Vaiko pažangos žymėjimo lentelė“, pateikiamos mokytojų ir specialistų rekomendacijos. Tėvai (globėjai) įtraukiami į grupės komandą. Konsultuojami apie vaiko ugdymo(si) poreikius ir metodus. Skatinama tėvų (globėjų) savanorystė, jų dalyvavimas ugdymo(si) proceso organizavime, bendrose šventėse, išvykose ir grupių bei visuotiniuose susirinkimuose. Tėvams (globėjams) taip pat teikiama pagalba, sprendžiant vaikų teisių ir ugdymo klausimus.

Parama vaikų ugdymui, mokytojams ir šeimoms

Parama vaikui

- **Mokytojai** numato galimas kliūtis vaikams dalyvauti veiklose ir naudoja įvairias priemones, būdus bei metodus, siekdami sklandaus vaiko įsitraukimo.
- **Specialistų darbas** orientuojamas į vaikų fizinių funkcijų lavinimą, pažinimo, socioemocinių ir kognityvinių gebėjimų bei kalbos vystymą(si).

Parama mokytojams

- **Specialistai** teikia pagalbą mokytojui, siekdami optimizuoti ugdymo(si) procesą ir kartu aptarti vaikų poreikius, sensorinius ypatumus bei ugdymosi galimybes.

- **Mokytojai ir specialistai** bendradarbiauja ir dalijasi informacija, planuodami ugdymosi aplinką ir procesą. Aptariamos vizualinio struktūravimo strategijos, socialinės, komunikacinės, savitarnos ir savitvarkos įgūdžių ugdymas.
- **Metodinių ir pedagogų tarybos posėdžių metu** skaitomi pranešimai. Siekiama dalintis gerąją pedagogine patirtimi. Pristatomos Mokyklos pedagogų sukurtos metodinės priemonės vaikams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių. Supažindinama su inovatyviomis ugdymo bei elgesio valdymo strategijomis.
- **Mokykloje mokytojams organizuojamos prevencinės programos.** Didelis dėmesys skiriamas emocinei ir psichologinei gerovei, patyčių ir iššūkių keliančio elgesio prevencijai. Šios programos apima įvairias mokymų formas: seminarus, diskusijas, praktinius užsiėmimus bei individualias konsultacijas.

Parama tėvams (globėjams)

- **Mokytojai ir specialistai** įtraukia tėvus (globėjus) į bendradarbiaujančią komandą. Individualių konsultacijų metu aptaria vaiko pažangą, padeda suprasti ugdymosi poreikius. Kviečia dalyvauti organizuojamuose mokymuose, tėvų (globėjų) paramos grupėse, edukaciniuose renginiuose ir išvykose, informaciniuose susirinkimuose.
- **Mokykla** inicijuoja bendradarbiavimą su išorinėmis institucijomis, sprendžiant vaikų ugdymo ir pagalbos klausimus. Taip pat padeda tarpininkauti, sprendžiant vaikų teisių problemas.
- **Vaiko gerovės komisija – parama vaikui, mokytojams ir šeimoms.** Ikimokyklinio ugdymo vaiko gerovės komisija atlieka svarbų vaidmenį, užtikrinant vaikų gerovę ir saugumą Mokykloje. Komisija bendradarbiauja su tėvais (globėjai), mokytojais ir specialistais, siekdama užtikrinti, kad kiekvienas vaikas gautų reikalingą paramą ir būtų tinkamai rūpinamasi jo gerove.

V. VAIKŲ UGDYMO(SI) PAŽANGA, UGDYMO SI TĘSTINUMAS

Vaikų pasiekimų dokumentavimas

Stebint vaikų pasiekimus, atsižvelgiama jų stipriąsias puses, taip pat numatomos sritys, kuriose reikalinga papildoma pagalba. Pagal tai planuojamas tolesnis ugdymo(si) procesas.

Mokslo metų pradžioje kiekvienam vaikui yra rengiamas IPP. Dokumentavimas suteikia galimybę vertinti taikomas pedagogines strategijas ir jų poveikį vaikų pažangai, taip nuosekliai gerinant ugdymo kokybę. Mokytojai ir specialistai ne tik renka pasiekimų įrodymus, bet ir reguliariai aptaria vaikų pažangą su tėvais (globėjais). Mokytojai ir specialistai du kartus per metus tėvams (globėjams) teikia I ir II pusmečio „Vaikų pažangos žymėjimo lentelė“, kurioje yra pateikiami vaiko pusmečio pasiekimai ir rekomendacijos. Mokykloje sukurta 12 uždarų internetinių grupių, kuriose tėvai (globėjai) gali stebėti ugdymo(si) momentus. Svarbu, kad visi proceso dalyviai būtų įsitraukę ir gerai suprastų vaiko pažangos kryptį. Pasiekimų dokumentavimas skatina vaikų motyvaciją, pagal galimybes vaikas įsivertina savo veiklos rezultatus. Renkami / kaupiami meniniai ir kiti vaikų darbai. Mokytojams suteikiama galimybė nuolat gerinti ugdymo procesą, remiantis realiais duomenimis apie vaiko pasiekimus ir pažangą.

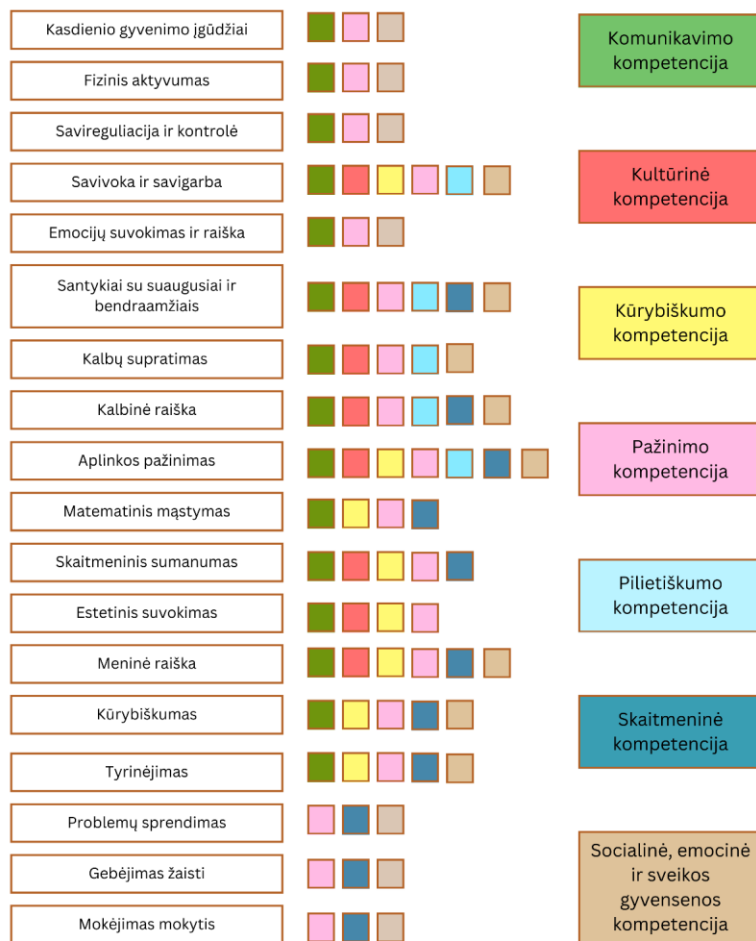
Pažangos stebėsenos sistema

Mokykloje sukurta ugdymo(si) pasiekimų ir pažangos stebėsenos sistema, kuri padeda fiksuoti ir sekti vaiko ugdymo(si) progresą:

- **duomenų rinkimas apie vaiko vykdomą pažangą** – I kimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas;
- **vaiko gebėjimų, sunkumų identifikavimas ir ugdymo(si) tikslų planavimas** – IPP;
- **pirmo ir antro pusmečio pasiekimų aptarimas** – V GK posėdyje aptariamais vaikų gebėjimai ir pažanga;
- **„Vaiko pažangos žymėjimo lentelė“** – tėvai (globėjai) raštiškai supažindinami su vaiko pusmečio pasiekimais;
- **individualios tėvų (globėjų) konsultacijos ir rekomendacijų pateikimas** – mokytojai ir specialistai 2 kartus per metus organizuoja susitikimus su tėvais (globėjais), aptaria vaikų pusmečio pasiekimus, pateikia rekomendacijas;
- **elektroniniame dienyne „Mūsų darželis“ fiksuojami kasdieniai vaikų ugdymosi pasiekimai** – mokytojai teikia ugdymo(si) refleksijas bei aprašo individualias veiklų pritaikymo strategijas;
- **individualūs vaikų darbų segtuvai** – visus metus renkami, kaupiami meniniai ir kiti vaikų darbai.

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) dermė ir tęstinumas

Mokykloje ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo etapai yra susiję ir nuoseklūs. Programos yra derinamos, atsižvelgiant į ugdymo principus, vaiko raidą, individualius ugdymosi poreikius. Mokykloje priešmokyklinis ugdymas prasideda nuo 6 metų. Pasiekimai ir įgūdžiai, kuriuos vaikai įgyja ankstesnėse ugdymo(si) stadijose, sklandžiai pereina į vėlesnes. Sėkmingą ugdymo(si) procesą užtikrina ikimokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų pasiekimų sričių ir priešmokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų kompetencijų dermė.

Paveikslėlis 3

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) dermė ir tęstinumas

Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų sritys sudaro pagrindą vaikui sėkmingai tobulinti kompetencijas, numatytas Priešmokyklinio ugdymo bendrojoje programoje.

Naudota literatūra ir šaltiniai

1. Blewitt, C., Morris, H., Nolan, A., Jackson, K., Barrett, H., & Skouteris, H. (2020). Strengthening the quality of educator-child interactions in early childhood education and care settings: A conceptual model to improve mental health outcomes for pre-schoolers. *Early Child Development and Care*, 190(7), 991–1004.
2. Brandišauskienė A., Brėdikytė M., Česnavičienė J., Rugevičiūtė R. G. (2021). Ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programos vykdančių mokyklų veiklos kokybės įsivertinimo metodika. <https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2022/02/IPUMokyklu-veiklos-kokybes-isivertinimo-metodika.pdf>
3. Bringing Social, Emotional, and Behavioral Teaching Practices to Pre-K and Kindergarten Classrooms: Implementing the Pyramid Model. National Center for Pyramid Model Innovations, paimta iš https://challengingbehavior.org/wp-content/uploads/2023/11/evidence_summary.pdf
4. Europos Komisija, 2014. Pasiūlymas dėl ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros kokybės sistemos pagrindinių principų. Europos Komisijos remiamos Ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros darbo grupės ataskaita. ec.europa.eu/assets/eac/education/policy/strategicframework/archive/documents/eccc-quality-framework_en.pdf
5. Europos specialiojo ir įtraukiojo ugdymo plėtros agentūra, 2017 m. Ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukusis ugdymas: naujos įžvalgos ir įrankiai – galutinė jungtinė ataskaita. (red. M. Kyriazopoulou, P. Bartolo, E. Björck-Åkesson, C. Giné ir F. Bellour). Odensė, Danija https://www.european-agency.org/sites/default/files/iece-summary-lt_0.pdf
6. Fox, L., Dunlap, G., Hemmeter, M. L., Joseph, G. E., & Strain, P. S. (2003). The teaching pyramid: A model for supporting social competence and preventing challenging behavior in young children. *Young Children*, 58(4), 48–52
7. Hemmeter, M. L., Ostrosky, M., & Fox, L. (2006). Social and emotional foundations for early learning: A conceptual model for intervention. *School Psychology Review*, 35(4), 583–601
8. Ikimokyklinio ugdymo programos gairės (2023). <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a?jfwid=f5arm3g7r>

9. Miller, J. P. (2021). *Holistic Curriculum*. Toronto: University of Toronto Press Incorporated.
 10. Miller, P. H. (2016). *Theories of developmental psychology* (6th ed.). Worth Publishers.
 11. Nuraida, N., Azis, A., Nasuhi, A., & Lubis, L. H. (2022). Holistic Education for Developing Early Childhood Potential: A Literature Review. *Educational Review: International Journal*, 19(2), 221-249.
 12. OSEP Technical Assistance Center on Positive Behavioral Interventions and Supports. (2015). Positive behavioral interventions and supports (PBIS) implementation blueprint: Part 1– foundations and supporting information. Eugene, OR. Paimta iš <http://www.pbis.org/>
 13. The Pyramid Model Consortium. (2016). Paimta iš <http://www.pyramidmodel.org>
-

Išvados apie mokyklos veiklos kokybę

1 priedas

Mokyklos stipriosios veiklos sritys:

1. Mokykloje tėvai (globėjai) gauna kokybišką grįžtamojo ryšio informaciją apie savo vaiko ugdymo(si) pasiekimus ir pažangą (5.1.3.*, 6.2.1.*, 6.2.3..*)
2. Kiekvienas vaikas jaučiasi pripažįstamas ir gerbiamas, nepaisant jo ugdymosi galių, lyties, rasės, tautybės, šeimos socialinio statuso ir kt. (1.4.*)
3. Ugdymo (si) aplinkos ir veiklos pritaikomos skirtingų ugdymosi poreikių vaikams (1.4.2.*, 3.1.*)
4. Mokykloje sudaromos lygios galimybės visiems vaikams ugdytis ir tobulėti (1.2.*, 1.4.*)
5. Mokykla veikia pagal aiškią strategiją, misiją, viziją ir tikslus (7.1.1.*)
6. Mokykloje sukurta gera vaikų socialinių emocinių gebėjimų ugdymo(si) aplinka (3.2.*)
7. Mokykloje ugdoma vaikų empatija ir gebėjimai įveikti sunkumus (1.3.*, 2.1.*, 4.1.4.*)
8. Mokykloje vaikai gerai parengiami tolesniam mokymuisi (4.1.1.*, 4.2.*, 5.2.5.*)
9. Vaikai mokykloje yra saugūs psichologiškai ir fiziškai (1.1.*)
10. Mokykloje šeimos supažindinamos su ugdymo programa ir artimiausiais tikslais, su jomis tariamasi dėl bendradarbiavimo tikslams pasiekti (5.2.1.*, 6.2.*)

Mokyklos tobulintinos veiklos sritys:

1. Nepakankamas šeimų įsitraukimas – įtraukimas į ugdymo procesą (6.1.3.*)
2. Ne visi tėvai (globėjai) laikosi mokytojų ir specialistų pateiktų rekomendacijų (6.2.2.*)
3. Trūksta nuoseklumo dokumentuojant vaiko pažangą bei pildant „Vaiko konteksto neatitinkančio elgesio fiksavimo lentelė“ (5.1.1.*)
4. Lėtas naujovių pritaikomumo tempas mokytojų ir specialistų darbe (7.2*)
5. Ne visi įstaigos darbuotojai laikosi PEPIS susitarimų (7.4.2.*)
6. Daliai darbuotojų trūksta bendradarbiavimo ir komandinio darbo įgūdžių (7.2.2.*)

* – veiklos rodiklis arba pagalbinis rodiklis pagal [Ikimokyklinio ir \(ar\) priešmokyklinio ugdymo programas vykdančių mokyklų veiklos kokybės įsivertinimo metodiką](#) (2021).

